

De quelques événements sans signification

***De quelques événements
sans signification***
(Mostafa Derkaoui, 1974)

13a Mostra de Cinema Àrab i Mediterrani de Catalunya
Pel·lícula inaugural
7 de novembre de 2019 20.00 h
Filmoteca de Catalunya. Sala Chomón

De quelques évènements sans signification

De quelques évènements sans signification

de Mostafa Derakoui

Producció de Basma (Marroc)

Film restaurat per la Filmoteca de Catalunya

El 1974, al Marroc, Mostafa Derkaoui va filmar *De quelques évènements sans signification* (*Sobre alguns esdeveniments sense sentit*), un film polític que destaca la singularitat del llenguatge cinematogràfic i la seva relació amb la societat, i que va ser prohibit sota les lleis de censura del país.

En els barris obrers de Casablanca, els cineastes pregunten a un seguit de joves sobre la seva connexió amb el cinema marroquí, mentre que un treballador, descontent amb el seu lloc de treball, assassina el seu cap. Els negatius es van desenvolupar en un laboratori espanyol i, després de la seva edició al Marroc, van ser traslladats de Madrid a Barcelona per ser inflats de 16 a 35 mm. La pel·lícula va ser exhibida en un festival de cinema de París, però la seva circulació es va veure limitada a còpies clandestines en VHS i DVD.

De quelques évènements sans signification

Quaranta anys més tard, el material original -que venia d'un laboratori que havia fet fallida l'any 1999- va ser portat a la Filmoteca de Catalunya, on es va iniciar el procés de restauració sota la supervisió de Mostafa Derkaoui i el seu germà Abdelkrim, el director de fotografia. Avui, aquesta pel·lícula, meitat documental, meitat de ficció, i associada als moviments de la Nova Onada dels anys 60, demostra la seva modernitat en el context de la història del cinema marroquí.

Al voltant dels carrers portuaris i dels bars populars de Casablanca, un grup de realitzadors conversen amb la gent sobre les seves expectatives i aspiracions respecte al cinema marroquí emergent. Quan un treballador descontent mata el seu superior accidentalment, la seva investigació canvia el focus, i comencen a investigar el context i els motius de l'assassinat. El cor de *De quelques évènements sans signification* és un qüestionament sobre el paper del cinema (i de l'art) en la societat, del documental i el de ficció, i sobre les urgències d'un cinema nacional naixent. Aquesta experiència fílmica singular va ser concebuda com un intent independent i col·lectiu de cineastes, actors, músics, poetes i periodistes militants en una època de severa repressió de la llibertat d'expressió al Marroc i va ser finançada amb la venda de pintures de diversos pintors contemporanis. La pel·lícula es va projectar per primera vegada a París el 1975, però va ser immediatament censurada i es va prohibir la seva exhibició i exportació. Va ser oblidada fins que es va trobar una còpia del negatiu als arxius de la Filmoteca de Catalunya el 2016, on es va emmagatzemar. 45 anys després de la seva realització, finalment la pel·lícula tindrà difusió. (Rasha Salti)

De quelques évènements sans signification

Mostafa Derkaoui

Nascut a Oujda, el Marroc el 1944. Entre 1963 i 1964 va estudiar cinema a l'Institut des Hautes Études Cinématographiques (IDHEC, ara La Fémis) a París abans d'estudiar a l'escola de cinema polonesa Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa i Teatralna a Łódź entre 1965 i 1972. El 1974, Derkaoui i el seu germà van fundar la productora Basma Productions. *De quelques évènements sans signification* va ser el seu primer llargmetratge.

Films

1964: *Les quatre murs*. 1968: *Amghar* (4 min.), *Adoption* (4 min.). 1969: *Les gens du caveau* (20 min.), *Les États généraux du Cinéma*. 1970: *Un jour quelque part* (20 min.). 1974: *De quelques évènements sans signification*. 1976: *Les cendres du clos* (105 min., film col·lectiu). 1982: *Les beaux jours de Chahrazade* (97 min.). 1984: *Titre provisoire* (120 min.). 1988: *La femme rurale au Maroc*. 1992: *Fiction première* (120 min.), *Le silence* (18 min., episodi del film *La Guerre du golfe et après?*). 1993: *Le doux murmure du vent après l'orage* (22 min.). 1994: *Je(u) au passé* (81 min.), *Les sept portes de la nuit* (100 min.), *La grande allégorie* (67 min.). 2000: *Les amours de haj Mokhtar Soldi* (130 min.). 2003: *Casablanca by Night* (100 min.). 2004: *Casablanca Daylight* (100 min.).

De quelques évènements sans signification

Un projecte col·lectiu de cap a peus

Al gener de 1974, Mostafa Derkaoui va tornar a Casablanca després dels seus estudis a l'escola de cinema de Łódź, a Polònia. Juntament amb el seu germà Abdelkrim, va rodar la seva primera pel·lícula als bars i carrers de la ciutat, al port i als barris més pobres. La pel·lícula, de producció independent, sorgeix d'una energia col·lectiva única en la història cultural del país, tot i que el cinema marroquí només començava a desenvolupar-se en aquella època.

La censura va prohibir que la pel·lícula fos projectada en públic durant tants anys que, al final, els participants només podien recordar un rodatge extraordinari. I moltes persones hi havien participat: en primer lloc, els pintors moderns (Melehi, Chebaa, Hamidi i altres) que van ajudar a finançar la pel·lícula venent les seves obres; també el grup de persones que sempre estaven a prop de Mostafa Derkaoui, sobretot el seu germà, però també els actors del teatre municipal, els músics del popular grup Jil Jalala, així com els escriptors, periodistes i poetes (Mostafa Nissabory i Mohamed Zeftzaf) políticament compromesos, almenys els que no estaven a la presó.

Durant més d'una dècada, aquests esperits rebels, la majoria dels quals acabaven de tornar d'estudiar art, cinema o literatura a l'estranger, havien estat sotmesos a una forta repressió. La revista "Souffles", que els va oferir oportunitats d'expressar-se lliurement, va ser prohibida i el seu fundador Abdellatif Laabi va ser arrestat, juntament amb molts altres simpatitzants underground i activistes dels partits marxista-leninistes que treballen per la revolució. Dos cops militars fallits el 1971 i 1972 van agreujar la situació política al Marroc, intensificant l'aïllament del país i la conseqüent repressió del rei Hassan II. Aquest paisatge explica per què la pel·lícula va ser prohibida, ja que representa una cultura juvenil marxista i la revolta d'un treballador que mata el seu cap. Mostafa Derkaoui volia fer una pel·lícula sobre "un marroquí normal i tot el que li pot succeir, i una pel·lícula contra les relacions autoritàries de poder". Una pel·lícula dirigida contra aquells que es consideren opositors i que mantenen ben amunt els ideals d'emancipació, quan en realitat ajuden a oprimir les persones actuant com a "partidaris del règim". A la pel·lícula de Derkaoui, els rebels no són el director i el seu grup d'amics artistes marxistes que entrevisten persones i reflexionen sobre la cultura i la societat; el rebel és el jove que mata el seu cap perquè ja no pot suportar més ser explotat.

(Totes les cites són d'una xerrada entre Mostafa Derkaoui i Léa Morin, celebrada al juny de 2015 a la casa de Mostafa Derkaoui)

La restauració del film

Després del final del rodatge, el negatiu original de 16 mm es va desenvolupar al laboratori espanyol Fotofilm. L'edició es va fer al Marroc, i el material es va traslladar des de Madrid a Barcelona, on va ser inflat de 16 mm a 35 mm. El 1975, la pel·lícula es va exhibir en un festival de cinema de París. Atès que no estava autoritzada la seva exhibició ni exportació, la seva distribució des d'aleshores ha estat restringida a projeccions secretes.

A principis dels anys 2000, gràcies al col·leccionista Mostafa Dziri, un amic de Derkaoui, algunes còpies en VHS i posteriorment alguns DVD de baixa qualitat circulaven en cercles cinèfils. El 2011, el cineasta Ali Essafi utilitza fragments de la pel·lícula en el seu curtmetratge *WANTED*. Els negatius originals van desaparèixer després que el laboratori Fotofilm es declarés insolvent el 1999.

Només quan Léa Morin, estudiant de cinema especialitzada en la història del cinema marroquí, va començar la seva investigació el 2016, es va trobar amb els negatius a la Filmoteca de Catalunya de Barcelona. Aquest descobriment i la correspondència establerta entre ella, els germans Derkaoui i l'equip de la Filmoteca de Catalunya van portar a la llarga restauració de la pel·lícula, de manera que quaranta anys després s'ha pogut descobrir i mostrar a nivell internacional.

De quelques évènements sans signification

L'estiu del 2017 se signa un conveni de col·laboració entre Mostafa Derkaoui i la Filmoteca de Catalunya per la restauració digital 4K de *De quelques événements sans signification*. L'escanejat, la restauració de lesions i la correcció del so i color es porta a terme l'any 2018 per l'equip del 2CR i els col·laboradors externs Ferran Alberich i Manel Almiñana. Els treballs consisteixen a escanejar el negatiu original de 16 mm, color, editat en rotllos ab, a 4 K (registre de bit de 3996x2160 DPX 10) usant un Northlight-I. Atès l'estat del negatiu original amb danys importants i pols acumulat des del processament del laboratori de 1974, era necessari realitzar una restauració digital amb software DIAMANT. Tot el procés s'ha fet conjuntament amb l'Atelier de l'Observatoire (Art et Recherche) de Casablanca i la complicitat i supervisió de Mostafa i Abdelkrim Derkaoui, director i director de fotografia de la pel·lícula respectivament.

El film va ser restaurat en paral·lel a la investigació de Léa Morin (L'Observatoire, art et recherche), que va portar a un llibre, una exposició i una sèrie d'esdeveniments en què van participar cineastes, historiadors d'art, crítics de cinema i artistes.

Léa Morin

Investigadora i curadora independent, és cofundadora i directora de l'Atelier de l'Observatoire (Art and Research) a Casablanca. Prèviament havia sigut programadora i directora de la Filmoteca de Tànger. La seva trajectòria se centra en la creació i dinamització d'espais de recerca, sigui a través de tallers, seminaris, exposicions, projeccions, publicacions, restauració fílmica, projectes de preservació i programes educatius. Les seves investigacions exploren els arxius, història i llegat fílmic del nord d'Àfrica.

Amb el suport de L'Observatoire, Musée Collectif de Casablanca, Filmoteca de Catalunya, Arab Fund for Art and Culture (AFAC), Akademie Schloss Solitude i Kibrit.